

AKROPOLITÁN

Filozofie pro život – č. 86 – 25. října 2016

**„Nenechte se srazit na kolena,
nevadí, když se upadne.**

**Zvedejte se znovu,
znovu a znovu.“**

Jorge Angel Livraga

**ÚVAHY O ŘECKÉ
FILOZOFII**

**SYMBOLISMUS:
OLIVOVNÍK**

**LISTOPAD:
SVĚTOVÝ DEN FILOZOFIE
PŘEDNÁŠKA A DIVADLO
„MÝTUS O JESKYNI“**

**POZNAT SVOJI „JESKYNI“
A NAJÍT CESTU VEN**

n@ – BULLETIN

Filozofie pro život – č. 86 – 25. října 2016

Pokud je filozofie praktická, je formativní a pomáhá nám poznat a zlepšit sebe sama. Být filozofem je způsob života, který je spojen s nejušlechtlejšími cíli lidstva.

Praktické uskutečňování lidských hodnot vytváří model aktivní kultury, která využívá kvality každého člověka, rozšiřuje mentální obzor a otevírá se všem projevům ducha.

Dobrovolnictví je přirozeným projevem ducha jednoty se životem a lidstvem a projevuje se v praxi hodnotami, jako je obětavost, závazek a hledání společného dobra.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ÚSTÍ NAD LABEM

www.akropolis.cz/usti

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

www.akropolis.cz

Milí čtenáři,

všichni jsme zažili situace, ve kterých jsme se snažili druhému člověku přenést své myšlenky a city, ale nebyli jsme správně pochopeni. Důvodů může být patrně více, ale možná jsme jen nenašli odpovídající slova. Je zřejmé, že běžně užívaný slovník vždy nestačí k popsání našeho vnitřního světa a pravd, které tušíme.

Řecký filozof Platon nás učí o existenci dvou světů: světa relativní skutečnosti, v němž věci vznikají a zanikají, a světa opravdové skutečnosti neboli světa idejí, který je neměnný. Prostřednictvím zkoumání světa idejí můžeme odhalit neměnné pravdy týkající se Života ve všech jeho aspektech. Platon si však byl vědom i toho, že k jejich pochopení nestačí pouze rozum, ale že se k nim musíme přiblížit i skrze naše srdce a intuici. Proto se v jeho dialozích setkáváme s různými mýty a symboly, jejichž poselství nesměřuje pouze k rozumu, ale především k duši, která se začne rozpomínat na věčné ideje.

Aby Řekové prohloubili poznání věčných idejí, navštěvovali divadla, která nebyla obyčejnou formou zábavy, ale umožňovala lidem zažít *katarzi* neboli vnitřní očištění od negativních psychických nánosů, a tak prožít znovuzrození a navrátit se k vnitřní harmonii a rovnováze.

V listopadu pro vás připravujeme v rámci Světového dne Filozofie a Noci divadel mysterické představení inspirované Platonovým *Mýtem o jeskyni*, na které vás tímto srdečně zveme.

Eva Bímová

PODOBENSTVÍ

Na hodině matematiky dostaly děti písemku. Jeden chlapec byl v matematice dobrý a spočítal obtížné příklady již za půl hodiny. Jeho slabší soused jej poprosil o pomoc a chlapec ho nechal opisovat svou práci. Jenže je přistihla učitelka a výsledkem bylo, že zabavila písemky oběma.

Do konce hodiny zbývalo deset minut a situace se zdála beznadějná.

První chlapec ale poprosil učitelku o čistý papír, opsal si z tabule zadání a pustil se znovu do počítání. Stihl spočítat jen část příkladů, takže známka nebyla nejlepší. Ale ani nejhorší.

Není hanbou upadnout, ale zůstat dlouho ležet.

S ÚSMĚVEM JDE VŠECHNO LÉPE...

... i vzájemná komunikace

Kontrola v tramvaji

Revizor v tramvaji žádá cestujícího:

Ukažte mi jízdenku.

What?

Jízdenku, prosím.

Excuse me?

Jízdenku!

I don't understand.

Your ticket, please.

Cože???

Jak se poznáme?

Budu na Václaváku u koně, jsem vysoká

170 cm a mám 55 kg. A jak poznám já tebe?

Budu mít váhy a metr.

Příspěvek

Říká syn otci: Tati, u dveří je nějaký pán a sbírá příspěvky na bazén.

Tatínek: Dobře, tak mu dej sklenici vody.

SYMBOLISMUS: OLIVOVNÍK

Podle starodávného řeckého mýtu dala světu olivovník bohyně Athéna. Poté, co král Kekrops založil nové město, sešli se na akropoli bohové a Zeus rozhodl, že správa nad obcí připadne tomu z bohů, který dá městu hodnotnější dar. O tuto roli se ucházeli vládce moří Poseidon a moudrá bojovnice

Athéna. Poseidon udeřil trojzubcem do skály, a vytryskl pramen vody. Poté Athéna dupla nohou do země, a v okamžiku zde vyrostl zelený strom obalený plody – první olivovník. Pro jeho výjimečné vlastnosti jí bylo přisouzeno vítězství a vděčné město přijalo za své její jméno.

Olivovník je strom v mnoha ohledech výjimečný. Je nesmírně odolný, výborně snáší sucho, zasolenou půdu, má pevné dřevo odolávající bouřím a dokáže i znovu obrázkovat po požáru. Díky tomu se můžeme setkat i se stromy staršími než dva tisíce let. Vlastně má jediného „přirozeného“ nepřítele, a tím je člověk. Ve starověkém Římě bylo pokácení olivovníku vzhledem k jeho praktické užitečnosti a hlavně jeho posvátným charakteristikám tak vážným zločinem, že se mohl trestat i smrtí.

Olivovník nebo jeho zelená ratolest či věvec byly symboly míru, štěstí a dlouhého, pokojného a prospěšného života. Strom i ratolest měly moc odhánět zlé síly, což se odráželo ve zvyku zavěsit při narození dítěte olivovou větévku na dveře domu. Stejně vlastnosti má olivový olej. Snad ještě více než samotný strom je mocným kondenzátorem slunečního světla a dobré energie. Proto se od nepaměti používal k různým magickým úkonům, například k pomazání – posvěcení králů a vysoce duchovně postavených osob, nebo při pohřebních obřadech, kdy se člověk přibližuje světu bohů. Je také zajímavé, že vítězní atleti při athénských hrách byli odměňováni nádobou olivového oleje. Ten byl také v celém Středomoří hlavní potravou posvátných ohňů hořících v lampách.

Ing. Miroslav Huryta

Věděli jste, že...

... poslední den měsíce října se v anglicky mluvících zemích oslavuje svátek Halloween, který pozvolna proniká i k nám.

... tento svátek vychází původně z keltského svátku Samhain. Ten označoval konec léta a zároveň konec starého roku. Tak jako mnoho jiných kultur i Keltové věřili, že na přelomu roku dochází ke sblížení viditelného a neviditelného světa. Dnes si z této tradice uchováváme zejména představu, že se mrtví vrací na zem, a proto jsou součástí halloweenské výzdoby často kostlivci a jiné připomínky záhrobí. Sblížení viditelného a neviditelného světa ale znamená mnohem víc: znamená pro člověka možnost přiblížit se tomu, co je neviditelné a nehmotné uvnitř něj, nahlédnout do hloubky sebe sama. Proto bylo období konce roku nejen obdobím veselí a naděje do budoucna, ale i rozjímání.

... Halloween ovlivnilo rovněž křesťanství. Následujícího dne, prvního listopadu se slaví svátek všech svatých a halloweenské tradice byly počátkem tohoto svátku. Právě odtud také pochází název, který je odvozen z anglického All Hallows' Eve neboli Předvečer všech svatých. Počátek svátku všech svatých sahá do roku 609, kdy papež Bonifác IV. zasvětil římský Pantheon všem křesťanským mučedníkům a zároveň ustanovil svátek všech mučedníků na třináctého května. O století později papež Řehoř III. rozšířil svátek na všechny svaté a přesunul jej na první listopad. Smyslem změny data bylo pravděpodobně právě to, aby křesťanský svátek splynul se staršími tradicemi, které byly mezi lidmi silně zakořeněné. Svátek připomínající mrtvé měli v říjnu nejen Keltové, ale i Římané.

Jiřina Dvořáková

ÚVAHY O ŘECKÉ FILOZOFII

Filozofie je láska k moudrosti a filozof je člověk, který by se měl učit z minulosti, aby získal životní moudrost a mohl posuzovat přítomnost či plánovat budoucnost. Nikoli na základě nějakých tajemných schopností, které by eventuálně mohl mít, ale na základě určité logické dedukce, neboť se jedná o věci zřejmé a jednoduché, které mají konkrétní příčiny a důsledky. V rámci logiky je možné spekulovat o tom, jaké budou důsledky určitých příčin, ale je velmi obtížné říci, že z „té a té“ příčiny vzniká „ten a ten“ důsledek. Pravděpodobnost je asi taková, jako kdybychom vzali kámen a hodili ho z mostu nebo z nějaké věže, která by měla výšku asi sto metrů, a chtěli bychom se přesně trefit do čtverce o rozměru metr krát metr. Ano, někdy se stane, že se trefíme. Ale velmi zřídka bereme v úvahu další vlivy, jako například obyčejný vítr, který může kámen o několik metrů odchýlit.

To, co se obecně nazývá filozofií, má podle současného chápání kořeny v Řecku. Ale filozofie není produktem řecké kultury, neboť i ostatní civilizace měly své silné filozofické kořeny, stejně kvalitní a dobré, jako byly ty řecké. Přesto se západní svět považuje za dědice řeckého způsobu vnímání. Abychom mohli říci, že něco existuje, musíme to vidět. Abychom mohli podpořit své teze nebo pravdy, které hájíme, musíme mít oporu buď v sobě, nebo v argumentech. Argumenty se rodí v mysli, v rozumu, v proudu různých spekulativních obrátů, jimiž své teze podpoříme. Intuitivním způsobem chápání se dostáváme k tomu, že pravda jako taková existuje, ale nemůžeme ji poznat pouze vnímáním viditelného.

Často panuje názor, že filozofie je čistě teoretická. Musí mít však i svou druhou stránku, která je samozřejmě praktická. Proč? Z velmi

jednoduchého důvodu: řada teorií a úvah, jimž se často říká filozofické, vyvolávají skepsi, neboť bez možnosti uplatnění v praxi ztrácejí smysl a hodnotu. K čemu to člověka přivádí? K tomu, na co upozorňovali všichni, kteří v dějinách poukazovali na odloučenost člověka od přírody. Dostali jsme se k tomu, že už neexistuje pouze jedna dualita „já a něco jiného“, ale existují tisíce různých částí uvnitř nás. Jako osobnosti se postupně a pozvolna rozbíjíme. Jsem jinou osobou v práci, jinou ve svém domě, jinou na dovolené... Jedno si myslím, druhé říkám a třetí dělám...

Kam zmizela praktická část filozofie? Kam zmizelo to, že filozof, ať už zastává jakékoli názory, je milovníkem pravdy? Téže pravdy, o které přemýšlí, o které mluví a podle níž jedná. V dějinách existovaly filozofické systémy, v nichž byly teoretická a praktická část zastoupeny rovnoměrně. A existovaly systémy, které dávaly přednost jedné části před druhou. Praktická část byla hojně zastoupena například u stoiků. Měli oporu ve svých vlastních teoriích a úvahách, ve svých školách, jež se nacházely v mnoha částech římské říše. Snažili se učit žáky především té praktické části filozofie a co nejméně je zatěžovat svými úvahami.

Toto praktické pojetí filozofie se pomalu ztrácí. Jinak řečeno, filozofie postrádá praktickou stránku a přestává být způsobem života. Každá lidská bytost potřebuje nějakou oporu. O co se opíráme? Bohužel více a více o věci pomíjivé, což znamená, že v okamžiku jejich ztráty zůstáváme bez opory a bez životních hodnot, které jsme si sami vytvořili. Všechny filozofie, všechna náboženství tvrdily, že dosáhly nejvyšší pravdy a že ony jsou těmi nejpodstatnějšími. Je řada vědců, známých či neznámých, kteří si myslí, že právě jejich obor je tím nejdůležitějším. Řada

umělců si myslí totéž a považuje své umění za vrcholné, nejvyšší.

Pouze ti, kteří měli co říci a kteří pevně zastávali životní filozofické postoje, ať dělali cokoli, mohli něco dokázat a říci. A mohli být následováni. Státisíce lidí šly za Alexandrem, miliony lidí následovaly, následují a v budoucnu budou následovat toho, kdo je podle jejich přesvědčení tou nejsilnější postavou představující jejich vyznání či názory. Koho bude člověk následovat v okamžiku ohrožení? Schopného, či neschopného? Všichni lidé v dějinách následovali a následují buď ideje, nebo náboženské systémy, které obsahují pro ně nevyvratitelná dogmata.

V dějinách se máme o co opřít, jinak řečeno, můžeme následovat skvělé jedince, kteří měli co říci a dát ostatním, a nejčastěji to byli filozofové. V životě potřebujeme alespoň trochu

filozofie, trochu lásky k poznání. Abychom mohli existovat, potřebujeme určité nosné zdi, o něž se můžeme opřít.

HELÉNSKÉ SOUŽITÍ A FILOZOFIE

Otevřeme-li kteroukoli knihu o dějinách filozofie, téměř každá začíná filozofií řeckou. Otevřeme-li knihu, která se zabývá etikou a probírá různá filozofická témata spojená s etickými principy, opět nalezneme na začátku Řeky a řeckou filozofii. Když má někdo v úmyslu psát o těchto dávných dobách, obvykle začíná Řeckem.

Mluví se též o takzvaných prapočátcích řecké filozofie a dvě nejčastější jména, která se v souvislosti s tím objevují, jsou Homér a Hesiodos. Dva básníci, jimž se připisují veršovaná díla vztahující se k počátkům lidského pokolení, aniž bychom měli důkazy o tom, že to tak vůbec bylo. V dílech jako *Ilias* a *Odyssea* či Hesiodova *Theogonie*, *Práce a dni* a v některých dalších, jsou popsány různé významné události. Že by to byly náhodné plody jakéhosi pasteveckého národa, který do té doby skládal pouze básně, jež se z pozdějšího období dochovaly jako takzvaná *bukolika*, básně pastevecké? Že by vše před Homérem a Hésiodem bylo dílem pastevců a lidí nevzdělaných, kteří se neptali na vlastní existenci, kteří nepřemýšleli filozoficky? V období mezi sedmým a pátým stoletím př. n. l. by se pak muselo stát něco nečekaného, co zapříčinilo, že se onen mytický člověk žijící v těsném kontaktu s přírodou stal pravým opakem, člověkem filozofickým. Člověkem, jenž začal přemýšlet a používat spíše vlastní intelekt než své svaly.

Vezmeme-li si kterékoli dějiny filozofie, narazíme na to, že než začnou pojednávat o konkrétních filozofech, popisují obvykle mystéria. Mluví o mýtech, které se v mystériích používaly ke znovuoživení jistých skutečností, jež jsou podobenstvím samotného člověka a jeho vlastního života v rámci evoluce.

První filozofové se nezmiňují o tom, odkud čerpali své znalosti a filozofické postoje.

Nemluví ani o žádných iniciačních centrech, do nichž by chodili nebo patřili. Někteří pozdější filozofové byli sice zasvěceni do určitých mystérií, ale samotný obsah těchto mystérií je znám jen povrchně, zbyl z nich jen jejich obal, zatímco jádro zůstalo nepřístupné.

Řecko se stalo prototypem, modelem, který je jen těžko srovnatelný s něčím, co vzniklo na jiném místě a v jiné době. Tento model umožnil pozdějším generacím rozvinout způsob vnímání vlastního okolí, jenž se radikálně lišil od toho, co praktikovaly jiné národy téže doby. Byl to model skutečného soužití mnoha malých národů na jednom území, které se řídily filozoficko-politickými zákony. V jiných částech světa existovali obvykle vladaři, císaři, panovníci... V Řecku již v nejstarších dobách fungovaly některé „politické“ formy vlády, jež v jiných státech neexistovaly. Odkud se vzaly všechny tyto způsoby vlády?

Platon je shrnul do pěti kategorií. Aristoteles prozkoumal více než dvě stě řeckých měst a na základě vlastních znalostí a starších zkušeností, které se přenášely ústně či jinou cestou, shrnul různé jiné formy, jež nebylo možno zařadit do těch, o nichž mluví Platon. Jednotlivá města, z nichž každé mělo vlastní politiku, politické názory, odlišná filozofická pojetí a vnímání života, žila až na výjimky v určité harmonii. Dobře víme, jaké jsou lidské vlastnosti, a víme, jak obtížné je žít v souladu s jinými. Snadno se o tom mluví, ale hůře se to uplatňuje v praxi.

Řecký model se stal základem západní filozofie a západního způsobu života. Ve všech pozdějších obdobích Řecko určovalo směr ve filozofii, kultuře, umění či politickém uspořádání.

Pokračování článku v příštím čísle našeho bulletinu.

PhDr. Slavica Kroča
Ředitelka Nové Akropolis v České republice

KURZ SROVNÁVACÍ FILOZOFIE A PSYCHOLOGIE VÝCHODU A ZÁPADU

Inspirujte se osobnostmi, které nám zanechaly cenné rady a praktické příklady pro to, jak být pánem sebe sama a nebýt tolik pod vlivem vnějších okolností. V průběhu 26 přednášek se seznámíte se třemi tematickými celky, jež pojednávají o důležitých aspektech lidské existence:

1. etické otázky jednotlivce: pevné hodnoty vytvářející vnitřní sílu osobnosti
2. hledání spravedlnosti ve společnosti, soužití mezi lidmi
3. význam dějin pro pochopení současnosti: jak žít dnes a aktivně vytvářet budoucnost

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející důležité schopnosti člověka: pozornost, koncentraci, paměť, imaginaci, kontrolu emocí, vůli atd.

THÁKUR

Přednáška

Rabíndranáth Thákur byl básníkem, prozaikem, dramatikem, hudebním skladatelem, malířem, pedagogem, filozofem, propagátorem indického kulturního dědictví a nezávislosti Indie, hlasatelem sblížení Východu a Západu, nositelem Nobelovy ceny za literaturu z roku 1913.

Představuje vrchol moderní indické kulturní renesance se zachováním vztahu k hlubokým tisíciletým kořenům. Je nejvýznamnějším představitelem moderní indické literatury. Napsal přes 200 knih veršů, dramát, románů, povídkových souborů, esejů a cestopisných črt a mnohé sám přeložil do angličtiny.

VÍCE FILOZOFIE, MÉNĚ STRESU

Přednáška a divadlo „Mýtus o jeskyni“ u příležitosti světového dne filozofie

Zajímá vás život a jeho záhady? Máte chuť jej mít pevněji ve svých rukou? Učiňte Lásku k Moudrosti součástí svého já. Inspirujte se na této přednášce i při malém divadelním představení, které nás přenese do Platonovy jeskyně. V ní jsou vězni všichni, kteří dovolí, aby je spoutali, a nechají se uvěznit. Platon nám ukazuje, Svoboda je něco, co je možné získat pouze díky vlastní aktivitě. Není ji možné darovat, avšak opravdovou svobodu není možné ani odebrat. Staň se filozofem a nebudeš vězněm. Staneš se pánem a tvůrcem svého vlastního života. Chceš zjistit jak se stát filozofem?

NOC DIVADEL

Otevřená divadelní dílna

Chcete se ponořit do sebe sama a najít v sobě herce, poodhalit své skryté schopnosti hrát a hrát si? Pak si přijďte vyzkoušet techniky věnující se verbálnímu i neverbálnímu projevu. Naučíte se správně dýchat, být pozorní k dění kolem vás, pracovat se svou pamětí... a hlavně se seznámíte s lidmi, kteří mají stejnou chuť překonávat své hranice a dávat radost ostatním prostřednictvím lásky k divadlu.

Otevřená divadelní dílna probíhá v rámci evropského projektu Noc divadel (European Theatre Night).